

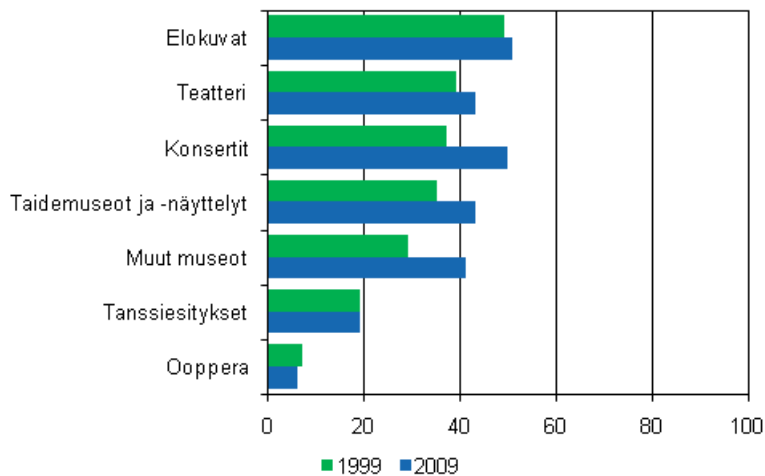
Ajankäyttötutkimus 2009

Kulttuuriharrastukset 1981–2009, ennakko

Kulttuuriosallistuminen on lisääntynyt 2000-luvulla

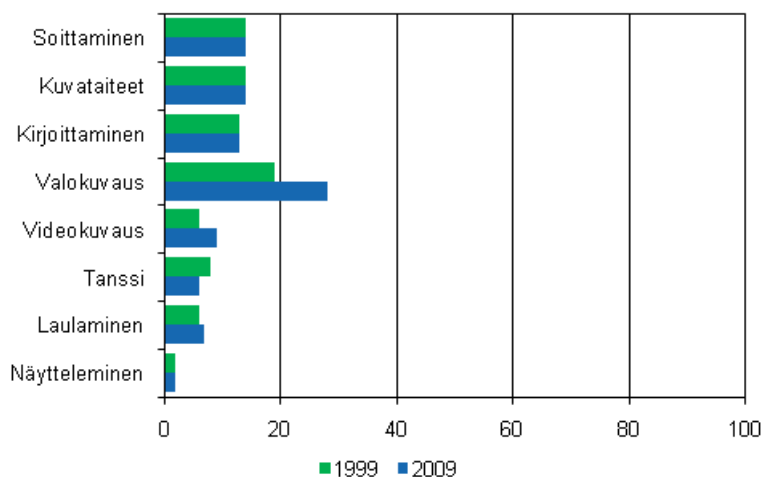
Kulttuuritilaisuuksissa käyminen on lisääntynyt 2000-luvulla, ja väestöryhmien väliset erot ovat tasoittuneet. 10 vuotta täyttäneestä väestöstä kulttuuritilaisuuksissa käyvien osuus on viimeisen 10 vuoden aikana kasvanut 76 prosentista 83 prosenttiin. Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen vuoden 2009 ajankäyttötutkimuksen tuloksista.

Kulttuuritilaisuuksissa käyminen 12 kuukauden aikana 1999–2009, 10 vuotta täyttänyt väestö, %

Suosituimmat kulttuuritilaisuudet ovat elokuvat ja konsertit. Konserteissa kävijöiden osuus on viimeisen 10 vuoden aikana lisääntynyt 37 prosentista 50 prosenttiin. Elokuviissa kävijöiden osuus on pysynyt suunnilleen samana. Elokuviissa oli käynyt puolet 10 vuotta täyttäneestä väestöstä tutkimusta edeltäneen vuoden aikana.

Kulttuuriharrastukset 1999 ja 2009, 10 vuotta täyttänyt väestö, %

Valokuvaus on suosituin kulttuuriharrastus, ja valokuvausta harrastavien osuus on viimeisen 10 vuoden aikana kasvanut voimakkaasti. Soittamista, kuvataiteita ja kirjoittamista harrastavien osuus on pysynyt samana.

Naiset käyvät kulttuuritilaisuuksissa enemmän kuin miehet, ja heillä on myös enemmän kulttuuriharrastuksia. Yleisintä kulttuuritilaisuuksissa käymistä ja kulttuuriharrastuksia ovat lapsilla ja nuorilla. 10–14-vuotiailla on luovia taideharrastuksia enemmän nyt kuin 10 vuotta sitten.

Väestöryhmien väliset erot kulttuuriosallistumisessa ovat kaventuneet. Vaikka ylemmät toimihenkilöt käyvät kulttuuritilaisuuksissa enemmän kuin muut sosioekonomiset ryhmät ja heillä on myös eniten kulttuuriharrastuksia, he eivät kuitenkaan ole viimeisen 10 vuoden aikana lisänneet kulttuurin harrastamista. Sen sijaan maatalousyrittäjät, muut yrittäjät, tuotantotyöntekijät sekä jakelu- ja palvelutyöntekijät käyvät kulttuuritilaisuuksissa enemmän nyt kuin 10 vuotta sitten. He ovat myös lisänneet kulttuurin harrastamista.

Sisällys

1. Johdanto.....	5
2. Kulttuuritilaisuuudet.....	6
2.1. Kulttuuritilaisuuksissa käyminen suosittua.....	6
2.2. Konserteissa käyminen lisääntynyt voimakkaasti.....	6
2.3. Elokuviissa oli käynyt noin puolet väestöstä.....	7
2.4. Teatterissa käyminen lisääntynyt.....	8
2.5. Oopperassa ja tanssiesityksissä käymisessä ei suuria muutoksia.....	8
2.6. Koululaiset lisäneet taidenäyttelyissä ja museoissa käymistä.....	9
3. Kulttuuriharrastukset.....	10
3.1. Soittamista ja kuvataiteita harrastetaan yhtä aktiivisesti kuin 20 vuotta sitten.....	10
3.2. Kirjoittamista harrastavat eniten nuoret tytöt.....	11
3.3. Valokuvauksen ja videokuvauksen harrastaminen lisääntynyt.....	11
3.4. Tanssin harrastaminen vähentynyt.....	12
3.5. Laulamisen ja näyttelemisen harrastaminen suunnilleen ennallaan.....	13

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Konserteissa käyminen 1981, 1991, 1999 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %.....	14
Liitetaulukko 2. Elokuviissa käyminen 1991, 1999, 2002 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %	15
Liitetaulukko 3. Teatterissa käyminen 1981, 1991, 1999, 2002 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %	16
Liitetaulukko 4. Oopperassa käyminen 1981, 1991, 1999, 2002 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %	17
Liitetaulukko 5. Tanssiesityksissä käyminen 1999 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %	18
Liitetaulukko 6. Taidenäyttelyissä ja taidemuseoissa käyminen 1981, 1991, 1999, 2002 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %	19
Liitetaulukko 7. Museoissa käyminen (muu kuin taidemuseo) 1981, 1991, 1999, 2002 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %	20
Liitetaulukko 8. Soittaminen, laulaminen, kuvataiteet 1981, 1991, 1999, 2002 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %	21
Liitetaulukko 9. Kirjoittaminen, näytteleminen, tanssi 1981, 1991, 1999, 2002 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %	22
Liitetaulukko 10. Valokuvaus, videokuvaus 1999, 2002 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %	23

Kuviot

Kuvio 1. Konserteissa käyminen 12 kuukauden aikana sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999 ja 2009, %.....	7
Kuvio 2. Elokuviissa käyminen 12 kuukauden aikana sukupuolen ja iän mukaan 1991, 1999, 2002 ja 2009, %.....	7
Kuvio 3. Teatterissa käyminen 12 kuukauden aikana sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999 ja 2009, %.....	8
Kuvio 5. Tanssiesityksissä käyminen 12 kuukauden aikana sukupuolen ja iän mukaan 1999 ja 2009, %.....	8
Kuvio 6. Taidenäyttelyissä tai taidemuseoissa käyminen 12 kuukauden aikana sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999 ja 2009, %.....	9
Kuvio 7. Museossa käyminen 12 kuukauden aikana sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999 ja 2009, %.....	9
Kuvio 8. Soittaminen sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999 ja 2009, %.....	10

Kuvio 9. Kuvataiteiden harrastaminen sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999 ja 2009, %.....	11
Kuvio 10. Kirjoittaminen sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999 ja 2009, %.....	11
Kuvio 11. Valokuvauksen harrastaminen sukupuolen ja iän mukaan 1999, 2002 ja 2009, %.....	12
Kuvio 12. Videokuvauksen harrastaminen sukupuolen ja iän mukaan 1999, 2002 ja 2009, %.....	12
Kuvio 13. Tanssin harrastaminen sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999, 2009, %.....	13
Kuvio 14. Laulaminen sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999 ja 2009, %.....	13
Laatuseloste: Ajankäyttötutkimus 2009, kulttuuriharrastukset	24

1. Johdanto

Julkaisussa tarkastellaan kulttuuritilaisuuksiin osallistumista ja kulttuuriharrastuksia ja niissä tapahtuneita muutoksia. Eri kulttuuritilaisuuksiin osallistumista ja kulttuuriharrastuksia tarkastellaan väestöryhmittäin. Julkaisun tiedot perustuvat vuosien 1999 ja 2009 ajankäyttötutkimusten haastatteluaineistoihin. Vertailuaineistoina käytettiin myös vuosien 1981, 1991 ja 2002 vapaa-aikatutkimuksia.

Tilastokeskus on tehnyt koko väestöä koskevia ajankäyttötutkimuksia vuosina 1979, 1987–1988, 1999–2000 ja 2009–2010. Kaksi viimeisintä aineistoa on kerätty Eurostatin suositusten mukaisesti kotitalouksittain. Haastattelut tehtiin tietokoneavusteisina käynti- ja puhelinhaastatteluina. Kaksi ensimmäistä tutkimusta tehtiin yksilöotoksille. Vapaa-aikatutkimuksissa aineistot kerättiin yksilöotoksina.

2. Kulttuuritilaisuudet

2.1. Kulttuuritilaisuuksissa käyminen suosittua

Kulttuuritilaisuuksissa käyminen on suosittua; 10 vuotta täyttäneestä väestöstä 83 prosenttia oli käynyt jossakin kulttuuritilaisuudessa ajankäyttötutkimusta edeltävän vuoden aikana. Määrä on lisääntynyt viimeisen 10 vuoden aikana. Suosituimmat kulttuuritilaisuudet ovat elokuvat ja konsertit, joissa oli käynyt puolet väestöstä. Konserteissa käyminen on viimeisen 10 vuoden aikana voimakkaasti lisääntynyt.

Naiset käyvät kulttuuritilaisuuksissa enemmän kuin miehet: naisista 86 prosenttia ja miehistä 79 prosenttia oli käynyt jossakin kulttuuritilaisuudessa. Yleisintä kulttuuritilaisuuksissa käyminen oli lapsilla ja nuorilla.

Ylemmät toimihenkilöt käyvät kulttuuritilaisuuksissa enemmän kuin muut sosioekonomiset ryhmät. Kuitenkaan ylemmistä toimihenkilöistä kulttuuritilaisuuksissa käyvien osuus ei ole lisääntynyt. Sen sijaan maatalousyrittäjät, muut yrittäjät, tuotantoyöntekijät sekä jakelu- ja palveluyöntekijät käyvät kulttuuritilaisuuksissa enemmän nyt kuin 10 vuotta sitten. Voidaan siis sanoa, että kulttuuritilaisuudet tavoittavat yleisöä entistä laaja-alaisemmin.

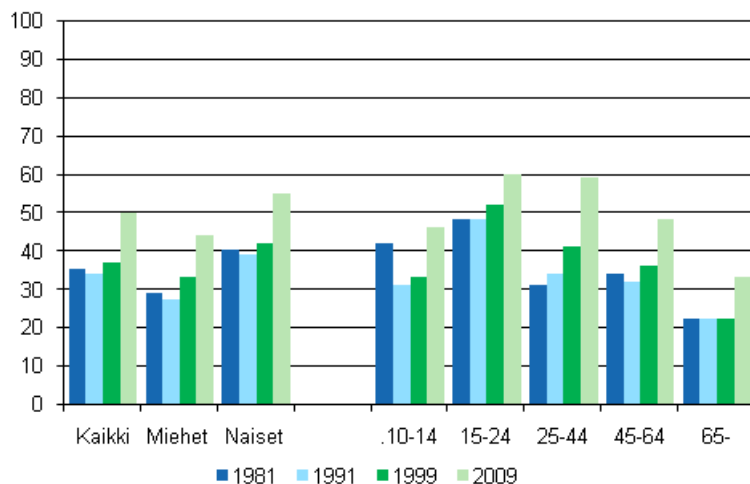
2.2. Konserteissa käyminen lisääntynyt voimakkaasti

Konserteissa käyminen on voimakkaasti lisääntynyt; puolet väestöstä oli käynyt konserteissa tutkimusta edeltävän vuoden aikana, kun vielä 1980-luvun alussa konserteissa oli käynyt hieman yli kolmasosa. Naiset käyvät konserteissa enemmän kuin miehet. Kuitenkin sekä naiset että miehet olivat lisänneet konserteissa käymistä. Eniten konserteissa kävivät 15–44-vuotiaat. Merkittävin muutos oli tapahtunut varhaisessa keski-iässä olevien kohdalla: 35–44-vuotiailla konserteissa käyminen oli lisääntynyt lähes 20 prosenttiyksikköä. 65 vuotta täyttäneistä oli käynyt konserteissa noin kolmannes, mikä on huomattavasti enemmän kuin 10 vuotta sitten. Tässä saattaa olla kysymys kohorttivaikutuksesta: nuorempana aloitettua harrastusta jatketaan myöhemminkin. Ylemmät toimihenkilöt kävivät konserteissa enemmän kuin muut sosioekonomiset ryhmät (72 %), mutta tuotanto-, jakelu- ja palveluyöntekijät olivat eniten lisänneet konserteissa käymistä.

Mitkä seikat saattavat vaikuttaa konserteissa käymisen voimakkaaseen lisääntymiseen?

Tapahtumanjärjestäjien Teostolle ilmoittamien tietojen mukaan konserttien ja festivaalien lipputulot ovat kasvaneet tasaisesti vuodesta 2006 saakka (www.teosto.fi). Suomessa on järjestetty suuria konsertteja, jotka ovat nousseet festivaalien rinnalle. Kuitenkin myös festivaalit houkuttelevat edelleen suuria kävijämääriä, ja rock-klubien, tanssipaikkojen ja muiden pienempien elävän musiikin esityspaikkojen Teostolle maksamat esityskorvaukset ovat kasvaneet edellisvuodesta; elävän musiikin tarjonta on siis lisääntynyt ja monipuolistunut, millä todennäköisesti on vaikutusta konserteissa käymisen lisääntymiseen ja yleisöpohjan laajentumiseen (Teostory 2010).

Kuvio 1. Konserteissa käyminen 12 kuukauden aikana sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999 ja 2009, %

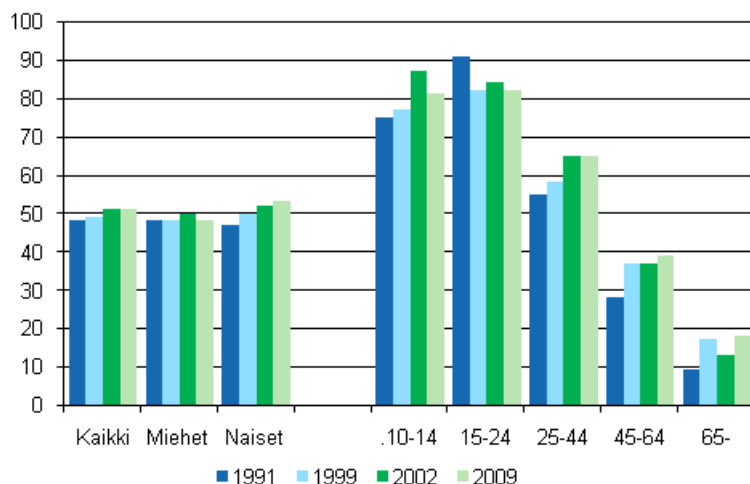
2.3. Elokuissa oli käynyt noin puolet väestöstä

Elokuvateattereiden lukumäärä Suomessa on laskenut jo pitkään. 1980- ja 1990-luvuilla teatterit harvenivat, mutta elokuvasalien määrä ei kuitenkaan laskenut, vaan usean salin teatterit korvasivat vanhoja yhden tai kahden salin teattereita. Viime vuosina myös elokuvasalien määrä on laskenut, ja elokuvateatterit ovat keskittyneet entistä enemmän suuriin kaupunkeihin, erityisesti Helsinkiin. (Joukkoviestimet 2009.)

Elokuvateattereiden keskittymisen Helsinkiin huomaa selvästi tarkasteltaessa elokuvissa kävijöitä: pääkaupunkiseudulla asuvista 66 prosenttia oli käynyt elokuvissa tutkimusta edeltävän vuoden aikana. Pääkaupunkiseudulla asuvien kohdalla ei ollut tapahtunut muutosta kymmenessä vuodessa, kun taas Pohjois-Suomessa elokuvissa käyminen oli laskenut 36 prosentista 28 prosenttiin.

Elokuissa oli käynyt puolet 10 vuotta täyttäneestä väestöstä tutkimusta edeltävän vuoden aikana. Aktiivisuus oli pysynyt samana viimeisen 10 vuoden aikana. Naiset käyvät elokuvissa hieman aktiivisemmin kuin miehet, tosin suuria eroja ei ole. Lapset ja nuoret (10–24-vuotiaat) olivat aktiivisimpia elokuvissa kävijöitä, kun taas 65 vuotta täyttäneistä alle viidennes oli käynyt elokuvissa tutkimusta edeltäneen vuoden aikana. Korkeasti koulutetut ja ylemmät toimihenkilöt kävivät elokuvissa enemmän kuin muut, mutta tuotanto-, jakelu- ja palvelutyöntekijät olivat hieman lisänneet elokuvissa käyntiä.

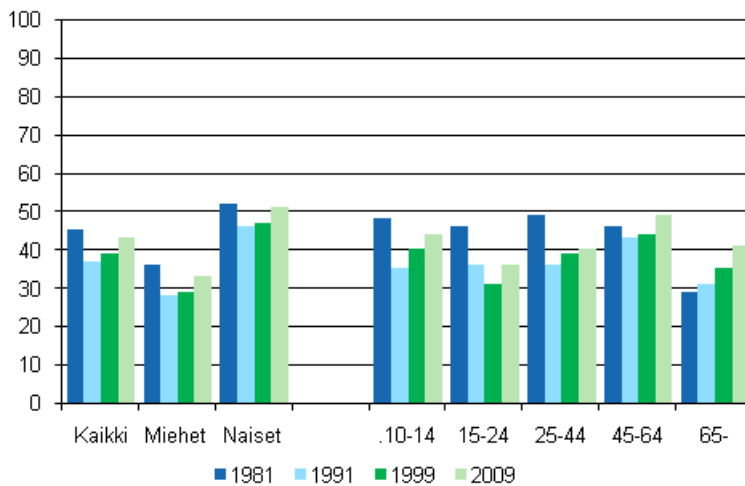
Kuvio 2. Elokuissa käyminen 12 kuukauden aikana sukupuolen ja iän mukaan 1991, 1999, 2002 ja 2009, %

2.4. Teatterissa käyminen lisääntynyt

Teatterissa käyminen on viimeisen 10 vuoden aikana lisääntynyt. Kaikkiaan 43 prosenttia väestöstä oli käynyt teatterissa tutkimusta edeltäneen vuoden aikana. Naiset käyvät teatterissa huomattavasti enemmän kuin miehet, mutta myös miehet olivat lisänneet teatterissa käymistä viimeisen 10 vuoden aikana. Ikäryhmittäin tarkastellen keski-ikäiset eli 45–64-vuotiaat kävivät teatterissa eniten. 65 vuotta täyttäneet ovat lisänneet teatterissa käymistä 1980-luvun alusta lähtien. Eniten teatterissa kävivät ylempät toimihenkilönaiset, joista noin 70 prosenttia oli käynyt teatterissa tutkimusta edeltäneen 12 kuukauden aikana. Maatalousyrittäjät ja muut yrittäjät ovat viimeisen 10 vuoden aikana lisänneet teatterissa käymistä.

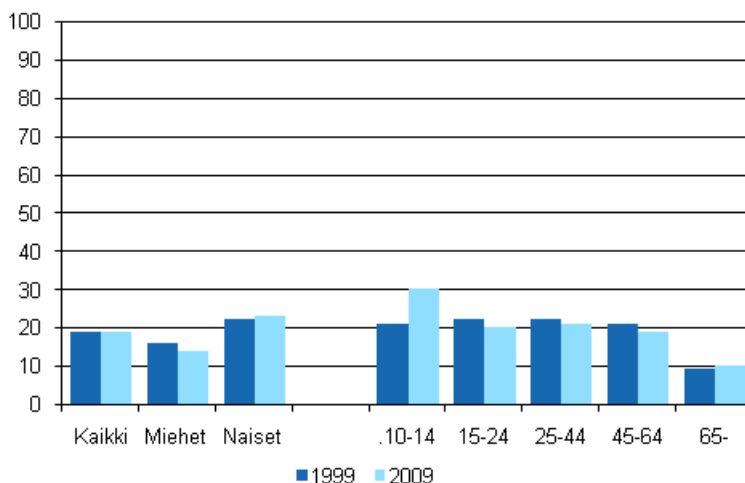
Kuvio 3. Teatterissa käyminen 12 kuukauden aikana sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999 ja 2009, %

2.5. Oopperassa ja tanssiesityksissä käymisessä ei suuria muutoksia

Tanssiesityksissä oli käynyt noin viidennes 10 vuotta täyttäneistä ajankäyttötutkimusta edeltäneen vuoden aikana. Määrä on sama kuin 10 vuotta sitten. Naiset käyvät tanssiesityksissä enemmän kuin miehet. Nuorimmat tutkimukseen osallistuneet olivat käyneet tanssiesityksissä eniten; lähes joka kolmas 10–14-vuotias oli käynyt tanssiesityksissä.

Kuvio 5. Tanssiesityksissä käyminen 12 kuukauden aikana sukupuolen ja iän mukaan 1999 ja 2009, %

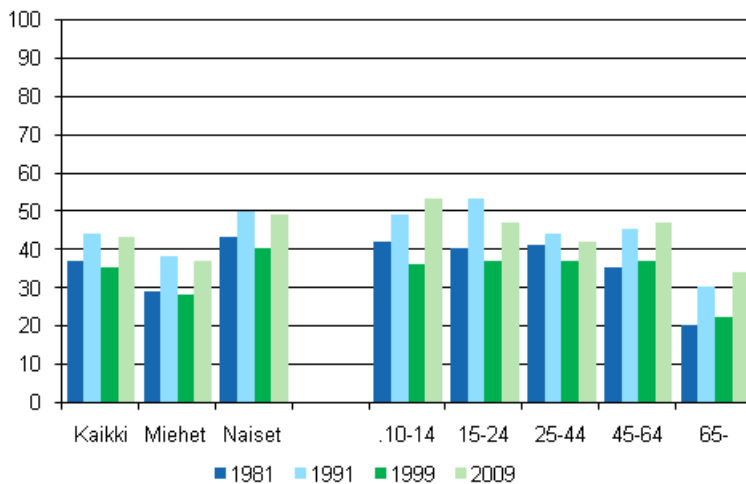

2.6. Koululaiset lisänneet taidenäyttelyissä ja museoissa käymistä

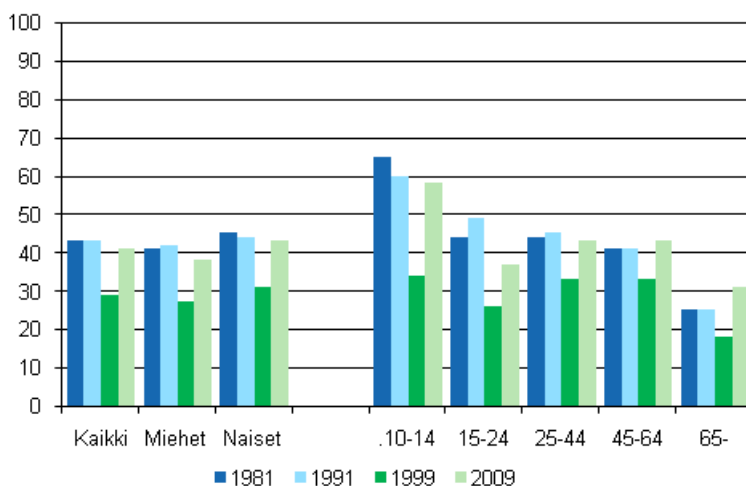
Taidenäyttelyssä, taidemuseossa tai jossain muussa museossa oli käynyt hieman yli 40 prosenttia 10 vuotta täyttäneestä väestöstä. Käymisen määrässä tapahtui voimakasta laskua 1990-luvulla, mutta vuonna 2009 näissä instituutioissa käytiin yhtä yleisesti kuin 1990-luvun alussa. Eniten taidenäyttelyssä tai museoissa olivat käyneet 10–14-vuotiaat, ja he olivat myös eniten lisänneet käyntejä viimeisen 10 vuoden aikana. Ylemmät toimihenkilöt käyvät taidenäyttelyissä ja museoissa enemmän kuin muut sosiaaliryhmät, mutta he eivät olleet lisänneet taidenäyttelyissä ja museoissa käymistä. Sen sijaan alemmista toimihenkilöistä ja työntekijöistä taidenäyttelyissä ja museoissa käyvien osuus oli selvästi lisääntynyt.

Taidenäyttelyissä, taidemuseoissa ja muissa museoissa käynnin lisääntymiseen on varmasti osaltaan vaikuttanut valtakunnallinen käytäntö järjestää ilmainen sisäänpääsy tiettyinä viikonpäivinä. Lisäksi pääkaupunkiseudulla, mutta myös joillakin muilla paikkakunnilla moniin museoihin ja näyttelyihin on alle 18-vuotiaille jatkuvasti ilmainen sisäänpääsy. Tämä mahdollisuus on hyvin todennäköisesti lisännyt erityisesti alle 18-vuotiaiden käyntien määrää.

Kuvio 6. Taidenäyttelyissä tai taidemuseoissa käyminen 12 kuukauden aikana sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999 ja 2009, %

Kuvio 7. Museossa käyminen 12 kuukauden aikana sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999 ja 2009, %

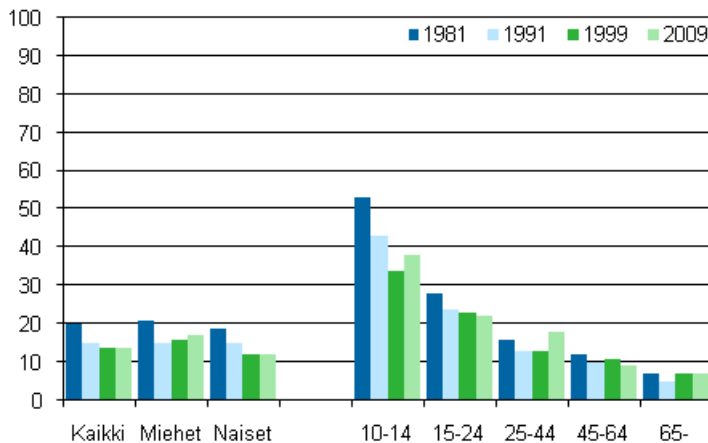
3. Kulttuuriharrastukset

Luovia taideharrastuksia oli 30 prosentilla 10 vuotta täyttäneestä väestöstä tutkimusta edeltäneen 12 kuukauden aikana. Luovia taideharrastuksia ovat tässä yhteydessä soittaminen, laulaminen, näytteleminen, kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja kuvataiteet. Naisilla on luovia taideharrastuksia enemmän kuin miehillä. Yleisimpiä luovat taideharrastukset ovat lapsilla. Vuonna 1999 noin 70 prosenttia 10–14-vuotiaista harrasti jotain luovaa taideharrastusta. Tällä hetkellä jokin luova taideharrastus on 75 prosentilla 10–14-vuotiaista.

3.1. Soittamista ja kuvataiteita harrastetaan yhtä aktiivisesti kuin 20 vuotta sitten

Soittaminen on yksi suosituimmista harrastuksista. Soitonharrastajien määrä on viimeisen 20 vuoden aikana pysynyt suunnilleen samana. Vielä 1980-luvun alussa soittoa harrastettiin jonkin verran enemmän kuin nykyään. Ajankäyttötutkimuksen mukaan soittoa harrasti 14 prosenttia 10 vuotta täyttäneestä väestöstä. Soittaminen on yhä edelleen nuorten harrastus. Alle 25-vuotiaat nuoret naiset harrastavat soittoa enemmän kuin samanikäiset miehet, mutta tätä myöhemmällä iällä naisten soittoharrastus vähenee, jolloin miesten soittoharrastus on yleisempää kuin naisten. Kaiken kaikkiaan miehistä 17 ja naisista 12 prosenttia oli harrastanut soittamista tutkimusta edeltäneen vuoden aikana.

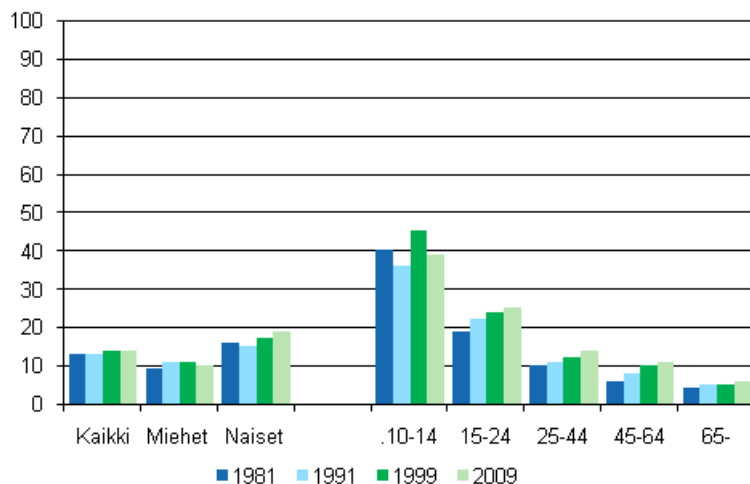
Kuvio 8. Soittaminen sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999 ja 2009, %

Kuvataide on yhtä suosittu harrastus kuin soittaminen. Kuvataiteen harrastamisen määrä on pysynyt suunnilleen samana jo 1980-luvun alusta lähtien. Naiset ovat aina harrastaneet kuvataiteita enemmän kuin miehet, ja viimeisen 10 vuoden aikana tämä ero on vain kasvanut. Tutkimusta edeltäneen vuoden aikana miehistä joka kymmenes ja naisista lähes viidennes harrasti kuvataiteita.

Kuvataiteen harrastaminen on yleisintä nuorilla, mutta 10–14-vuotiaat ovat ainoa ikäryhmä, joka oli viimeisen 10 vuoden aikana vähentänyt kuvataiteen harrastamista. 10–14-vuotiaista tytöistä 56 prosenttia harrasti kuvataiteita. Samanikäisistä pojista kuvataidetta harrasti vajaa neljännes. Erityisesti poikien kuvataideharrastus on vähentynyt viimeisen 10 vuoden aikana; 10 vuotta sitten noin 40 prosenttia 10–14-vuotiaista pojista harrasti kuvataiteita.

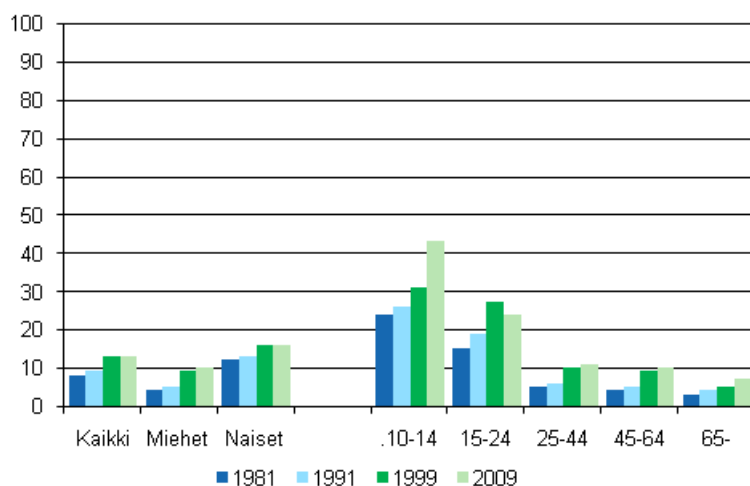
Kuvio 9. Kuvataiteiden harrastaminen sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999 ja 2009, %

3.2. Kirjoittamista harrastavat eniten nuoret tytöt

Kaunokirjallisia tekstejä, kuten runoja, novelleja tai romaania oli kirjoittanut 13 prosenttia 10 vuotta täyttäneestä väestöstä. Määrä on pysynyt samana 10 viime vuotta, mutta kasvanut 1980-luvun alusta. 10–14-vuotiaat nuoret ovat lisänneet kirjoittamisharrastusta viimeisen 10 vuoden aikana. Kirjoittaminen on nuorten tyttöjen harrastus, ja he harrastavat kirjoittamista enemmän nyt kuin 10 vuotta sitten: yli puolet 10–14-vuotiaista tytöistä (ja noin neljännes samanikäisistä pojista) oli harrastanut kirjoittamista tutkimusta edeltäneen vuoden aikana.

Kuvio 10. Kirjoittaminen sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999 ja 2009, %

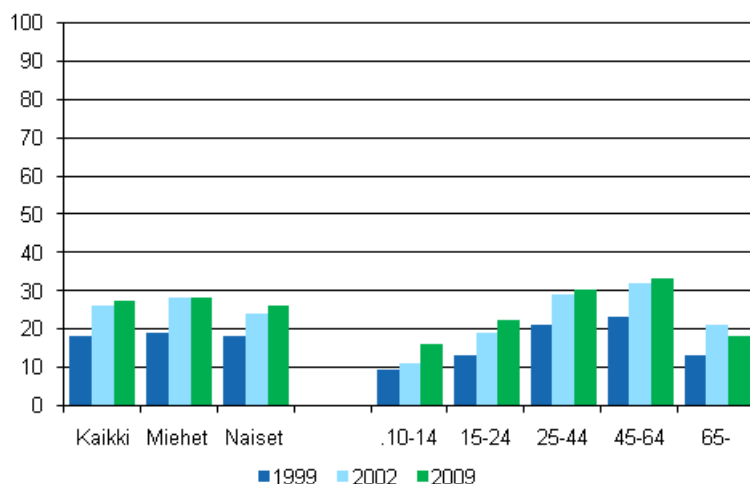
3.3. Valokuvauksen ja videokuvauksen harrastaminen lisääntynyt

Valokuvauksen ja videokuvauksen harrastaminen on viimeisen 10 vuoden aikana lisääntynyt sekä miehillä että naisilla. Kuitenkin vuoden 2002 vapaa-aikatutkimuksen tulosten mukaan valokuvauksen ja videokuvauksen harrastaminen on ollut jo 2000-luvun alussa suunnilleen yhtä aktiivista kuin vuonna 2009. Suurin muutos valokuvauksen ja videokuvauksen harrastamisessa on siis tapahtunut vuosituhannen vaihteessa.

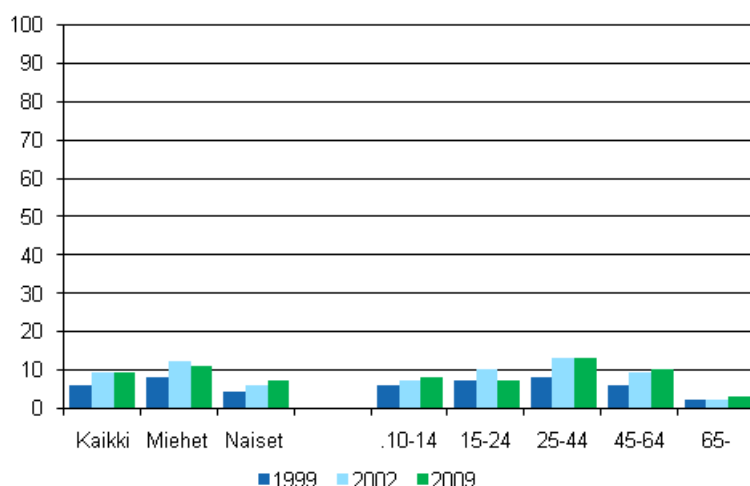
Valokuvauksen harrastaminen on lisääntynyt kaikissa ikäryhmissä, kun taas videokuvaus on lisääntynyt nimenomaan työikäisillä (25–64-vuotiailla). Miehet harrastavat sekä valokuvausta että videokuvausta hieman enemmän kuin naiset. Valokuvausta ja videokuvausta harrastavat eniten työikäiset. Korkeasti koulutetut ja yrittäjät harrastavat sekä valokuvausta että videokuvausta enemmän kuin muut sosioekonomiset ryhmät.

Alanen (2010, 28) toteaa, että digitalisoituminen ja kännykkäkamerat ovat lisänneet ja demokratisoineet valokuvaamista. Kuvat ovat tulleet keskeiseksi osaksi sosiaalista mediaa, ja visuaalisuus on vallannut alaa koko yhteiskunnassa. Kameroiden hinnat ovat halventuneet, mutta siitä huolimatta erityisesti videokamerat eivät ehkä vielä ole hintansa takia kaikkien ulottuvilla.

Kuvio 11. Valokuvauksen harrastaminen sukupuolen ja iän mukaan 1999, 2002 ja 2009, %

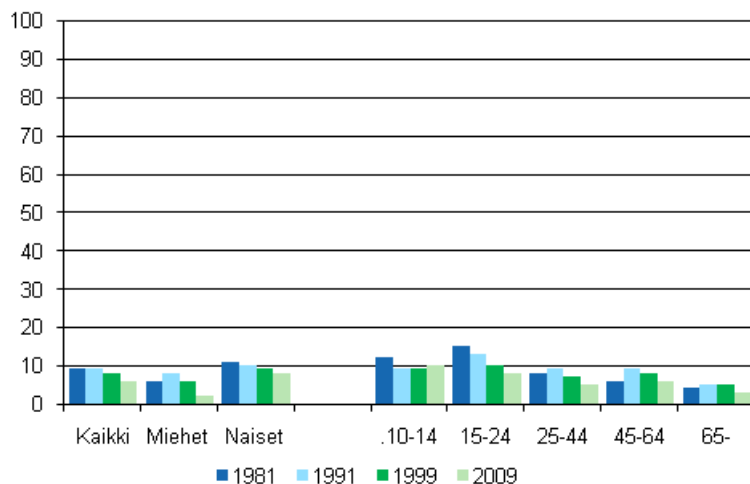
Kuvio 12. Videokuvauksen harrastaminen sukupuolen ja iän mukaan 1999, 2002 ja 2009, %

3.4. Tanssin harrastaminen vähentynyt

Tanssia harrasti kahdeksan prosenttia 10 vuotta täyttäneestä väestöstä, mikä on hieman vähemmän kuin 10 vuotta sitten. Erityisesti miehet olivat vähentäneet tanssiharrastusta. 10–14-vuotiaista tytöistä tanssia harrasti lähes viidennes.

Kuvio 13. Tanssin harrastaminen sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999, 2009, %

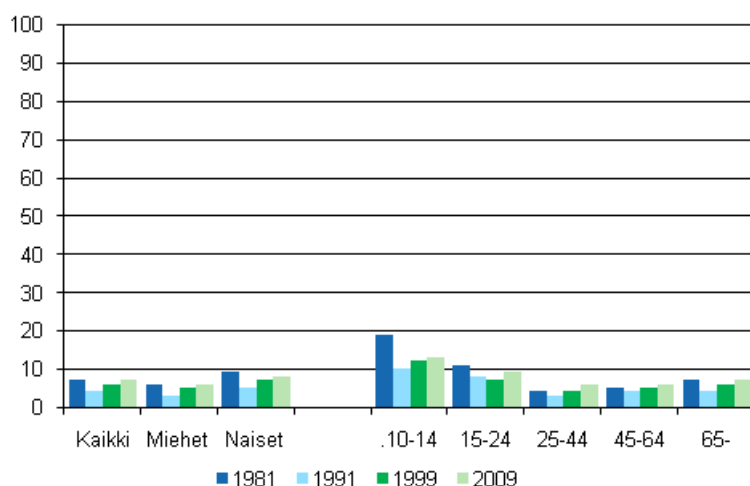

3.5. Laulamisen ja näyttelemisen harrastaminen suunnilleen ennallaan

Laulaminen ja näytteleminen ovat harvinaisimmat kulttuuriharrastukset. Laulamista harrasti seitsemän prosenttia 10 vuotta täyttäneestä väestöstä. Naiset harrastavat laulamista hieman enemmän kuin miehet. 10–14-vuotiaat harrastivat laulua eniten; 10–14-vuotiaista tytöistä laulua harrasti lähes viidennes. Aikuisista vielä 1980-luvun alussa laulamista harrastivat eniten ylempät toimihenkilöt, mutta tällä hetkellä laulamista harrastetaan melko samalla tavalla kaikissa sosiaaliryhmissä.

Näyttelemistä harrasti kaksi prosenttia. Eniten näyttelemistä harrastivat 10–14-vuotiaat tytöt: 15 prosenttia heistä oli harrastanut näyttelemistä viimeisen vuoden aikana. Sosiaaliryhmien välillä ei juuri ole eroa: maatalousyrittäjät ja myös muut yrittäjät harrastivat näyttelemistä hieman enemmän kuin muut ryhmät.

Kuvio 14. Laulaminen sukupuolen ja iän mukaan 1981, 1991, 1999 ja 2009, %

Lähteet:

Alanen, Aku (2010): Valokuvauksen talous digimurroksen jälkeen. Tieto & Trendit 8/2010, 28–33.
 Joukkoviestimet Finnish mass media 2009. SVT Kulttuuri ja viestintä 2010, Tilastokeskus, Helsinki.
 Teostory 3/2010, 21–25.
www.teosto.fi [katsottu 11.11.2010]

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Konserteissa käyminen 1981, 1991, 1999 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %

10 VUOTTA TÄYTTÄNEET		Käynyt 12 kk aikana	Ei ole käynyt 12 kk aikana	Käynyt aikaisemmin	Ei ole koskaan käynyt	EOS	Yhteensä	N (painot.)
Miehet ja naiset yhteensä	1981	35	.	27	38	—	100	2506
	1991	34	.	32	34	—	100	4378
	1999	37	63	.	.	0	100	5884
	2002	40	.	40	20	0	100	3355
	2009	50	.	41	9	0	100	4645
Miehet	1981	29	.	27	44	—	100	1186
	1991	27	.	33	40	—	100	2108
	1999	33	67	.	.	0	100	2755
	2002	35	.	39	25	0	100	1629
	2009	44	.	43	12	0	100	2180
Naiset	1981	40	.	28	33	—	100	1320
	1991	39	.	32	29	—	100	2270
	1999	42	58	.	.	0	100	3129
	2002	44	.	42	14	0	100	1726
	2009	55	.	40	6	—	100	2465
10-14 vuotta	1981	42	.	19	40	—	100	243
	1991	31	.	20	49	—	100	324
	1999	33	67	.	.	—	100	395
	2002	36	.	29	35	—	100	204
	2009	46	.	35	19	1	100	242
15-24 vuotta	1981	48	.	21	31	—	100	458
	1991	48	.	30	22	—	100	646
	1999	52	48	.	.	—	100	807
	2002	51	.	33	16	0	100	480
	2009	60	.	30	10	0	100	628
25-44 vuotta	1981	31	.	31	38	—	100	894
	1991	34	.	37	29	—	100	1603
	1999	41	59	.	.	—	100	1893
	2002	43	.	44	13	—	100	1022
	2009	59	.	37	4	—	100	1303
45-64 vuotta	1981	34	.	27	39	—	100	577
	1991	32	.	32	37	—	100	1144
	1999	36	64	.	.	0	100	1795
	2002	41	.	41	19	0	100	1068
	2009	48	.	43	9	—	100	1590
65- vuotta	1981	22	.	34	43	—	100	334
	1991	22	.	31	46	—	100	661
	1999	22	78	.	.	—	100	995
	2002	26	.	43	31	0	100	581
	2009	33	.	54	13	0	100	882

Liitetaulukko 2. Elokuissa käyminen 1991, 1999, 2002 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %

10 VUOTTA TÄYTTÄNEET		Käynyt 12 kk aikana	Ei ole käynyt 12 kk aikana	Käynyt aikaisemmin	Ei ole koskaan käynyt	EOS	Yhteensä	N (painot.)
Miehet ja naiset yhteensä	1991	48	52	.	.	—	100	4378
	1999	49	51	.	.	0	100	5884
	2002	51	.	46	3	0	100	3355
	2009	51	.	47	2	0	100	4645
Miehet	1991	48	52	.	.	—	100	2108
	1999	48	52	.	.	0	100	2755
	2002	50	.	47	3	—	100	1629
	2009	48	.	50	2	0	100	2180
Naiset	1991	47	53	.	.	—	100	2270
	1999	50	50	.	.	0	100	3129
	2002	52	.	45	3	0	100	1726
	2009	53	.	45	2	—	100	2465
10-14 vuotta	1991	75	25	.	.	—	100	324
	1999	77	23	.	.	—	100	395
	2002	87	.	10	3	—	100	204
	2009	81	.	16	3	—	100	242
15-24 vuotta	1991	91	9	.	.	—	100	646
	1999	82	18	.	.	—	100	807
	2002	84	.	14	2	—	100	480
	2009	82	.	15	2	0	100	628
25-44 vuotta	1991	55	45	.	.	—	100	1603
	1999	58	42	.	.	—	100	1893
	2002	65	.	33	2	—	100	1022
	2009	65	.	33	2	—	100	1303
45-64 vuotta	1991	28	72	.	.	—	100	1144
	1999	37	63	.	.	0	100	1795
	2002	37	.	61	2	0	100	1068
	2009	39	.	58	2	—	100	1590
65-vuotta	1991	9	91	.	.	—	100	661
	1999	17	83	.	.	—	100	995
	2002	13	.	81	7	0	100	581
	2009	18	.	79	2	0	100	882

Liitetaulukko 3. Teatterissa käyminen 1981, 1991, 1999, 2002 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %

10 VUOTTA TÄYTTÄNEET		Käynyt 12 kk aikana	Ei ole käynyt 12 kk aikana	Käynyt aikaisemmin	Ei ole koskaan käynyt	EOS	Yhteensä	N (painot.)
Miehet ja naiset yhteensä	1981	45	.	40	15	0	100	2506
	1991	37	.	47	16	—	100	4378
	1999	39	61	.	.	0	100	5884
	2002	36	.	49	14	0	100	3355
	2009	43	.	51	6	0	100	4645
Miehet	1981	36	.	44	20	0	100	1186
	1991	28	.	52	20	—	100	2108
	1999	29	71	.	.	0	100	2755
	2002	27	.	53	20	0	100	1629
	2009	33	.	58	8	0	100	2180
Naiset	1981	52	.	36	12	0	100	1320
	1991	46	.	41	13	—	100	2270
	1999	47	53	.	.	0	100	3129
	2002	44	.	46	10	0	100	1726
	2009	51	.	45	3	—	100	2465
10-14 vuotta	1981	48	.	34	18	0	100	243
	1991	35	.	42	23	—	100	324
	1999	40	60	.	.	—	100	395
	2002	31	.	45	24	—	100	204
	2009	44	.	47	9	—	100	242
15-24 vuotta	1981	46	.	38	16	0	100	458
	1991	36	.	49	15	—	100	646
	1999	31	69	.	.	—	100	807
	2002	32	.	53	15	0	100	480
	2009	36	.	57	7	0	100	628
25-44 vuotta	1981	49	.	39	12	—	100	894
	1991	36	.	49	14	—	100	1603
	1999	39	61	.	.	0	100	1893
	2002	37	.	51	12	—	100	1022
	2009	40	.	55	5	—	100	1303
45-64 vuotta	1981	46	.	40	14	0	100	577
	1991	43	.	43	15	—	100	1144
	1999	44	56	.	.	0	100	1795
	2002	42	.	46	12	0	100	1068
	2009	49	.	46	5	0	100	1590
65- vuotta	1981	29	.	48	23	—	100	334
	1991	31	.	46	23	—	100	661
	1999	35	65	.	.	—	100	995
	2002	29	.	52	19	0	100	581
	2009	41	.	53	5	0	100	882

Liitetaulukko 4. Oopperassa käyminen 1981, 1991, 1999, 2002 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %

10 VUOTTA TÄYTTÄNEET		Käynyt 12 kk aikana	Ei ole käynyt 12 kk aikana	Käynyt aikaisemmin	Ei ole koskaan käynyt	EOS	Yhteensä	N (painot.)
Miehet ja naiset yhteensä	1981	6	.	22	72	0	100	2506
	1991	4	.	21	75	0	100	4378
	1999	7	93	.	.	0	100	5884
	2002	6	.	26	68	0	100	3355
	2009	6	.	31	63	0	100	4645
Miehet	1981	4	.	17	80	0	100	1186
	1991	3	.	18	80	0	100	2108
	1999	5	95	.	.	0	100	2755
	2002	5	.	21	74	0	100	1629
	2009	4	.	25	71	0	100	2180
Naiset	1981	8	.	27	64	0	100	1320
	1991	6	.	25	70	—	100	2270
	1999	9	91	.	.	0	100	3129
	2002	8	.	30	62	0	100	1726
	2009	8	.	36	56	—	100	2465
10-14 vuotta	1981	5	.	9	86	—	100	243
	1991	2	.	7	91	—	100	324
	1999	3	97	.	.	—	100	395
	2002	3	.	5	92	—	100	204
	2009	2	.	13	85	—	100	242
15-24 vuotta	1981	5	.	13	82	0	100	458
	1991	3	.	14	84	—	100	646
	1999	5	95	.	.	—	100	807
	2002	4	.	16	81	—	100	480
	2009	3	.	16	80	0	100	628
25-44 vuotta	1981	6	.	24	69	0	100	894
	1991	4	.	21	75	0	100	1603
	1999	7	93	.	.	—	100	1893
	2002	6	.	26	67	—	100	1022
	2009	4	.	30	65	—	100	1303
45-64 vuotta	1981	8	.	27	65	1	100	577
	1991	6	.	29	65	—	100	1144
	1999	10	89	.	.	0	100	1795
	2002	9	.	31	61	0	100	1068
	2009	8	.	33	58	—	100	1590
65-vuotta	1981	4	.	31	65	—	100	334
	1991	3	.	24	73	—	100	661
	1999	4	96	.	.	—	100	995
	2002	5	.	31	64	0	100	581
	2009	7	.	42	51	0	100	882

Liitetaulukko 5. Tanssiesityksissä käyminen 1999 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %

10 VUOTTA TÄYTTÄNEET		Käynyt 12 kk aikana	Ei ole käynyt 12 kk aikana	Käynyt aikaisemmin	Ei ole koskaan käynyt	EOS	Yhteensä	N (painot.)
Miehet ja naiset yhteensä	1999	19	81	.	.	0	100	5884
	2009	19	.	53	28	0	100	4645
Miehet	1999	16	84	.	.	0	100	2755
	2009	14	.	49	37	0	100	2180
Naiset	1999	22	78	.	.	0	100	3129
	2009	23	.	57	20	—	100	2465
10-14 vuotta	1999	21	79	.	.	—	100	395
	2009	30	.	37	33	0	100	242
15-24 vuotta	1999	22	78	.	.	—	100	807
	2009	20	.	48	31	0	100	628
25-44 vuotta	1999	22	78	.	.	—	100	1893
	2009	21	.	52	27	—	100	1303
45-64 vuotta	1999	21	79	.	.	0	100	1795
	2009	19	.	54	26	—	100	1590
65- vuotta	1999	9	91	.	.	—	100	995
	2009	10	.	61	29	0	100	882

Liitetaulukko 6. Taidenäyttelyissä ja taidemuseoissa käyminen 1981, 1991, 1999, 2002 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %

10 VUOTTA TÄYTTÄNEET	Käynyt 12 kk aikana	Ei ole käynyt 12 kk aikana	Käynyt aikaisemmin	Ei ole koskaan käynyt	EOS	Yhteensä	N (painot.)	
Miehet ja naiset yhteensä	1981	37	.	33	29	1	100	2506
	1991	44	.	38	17	0	100	4378
	1999	35	65	.	.	0	100	5884
	2002	42	.	42	14	2	100	3355
	2009	43	.	46	10	0	100	4645
Miehet	1981	29	.	35	34	1	100	1186
	1991	38	.	40	21	1	100	2108
	1999	28	71	.	.	0	100	2755
	2002	37	.	43	17	3	100	1629
	2009	37	.	49	14	0	100	2180
Naiset	1981	43	.	31	24	1	100	1320
	1991	50	.	37	13	0	100	2270
	1999	40	60	.	.	0	100	3129
	2002	47	.	41	11	1	100	1726
	2009	49	.	44	7	0	100	2465
10-14 vuotta	1981	42	.	22	33	2	100	243
	1991	49	.	26	25	0	100	324
	1999	36	64	.	.	—	100	395
	2002	46	.	27	24	4	100	204
	2009	53	.	33	14	—	100	242
15-24 vuotta	1981	40	.	36	23	0	100	458
	1991	53	.	37	9	0	100	646
	1999	37	63	.	.	—	100	807
	2002	46	.	40	12	2	100	480
	2009	47	.	43	10	0	100	628
25-44 vuotta	1981	41	.	33	25	1	100	894
	1991	44	.	41	14	0	100	1603
	1999	37	63	.	.	—	100	1893
	2002	45	.	43	10	2	100	1022
	2009	42	.	50	8	—	100	1303
45-64 vuotta	1981	35	.	33	31	1	100	577
	1991	45	.	37	17	0	100	1144
	1999	37	63	.	.	0	100	1795
	2002	44	.	41	13	2	100	1068
	2009	47	.	43	10	—	100	1590
65-vuotta	1981	20	.	37	41	1	100	334
	1991	30	.	42	27	0	100	661
	1999	22	78	.	.	—	100	995
	2002	29	.	48	19	4	100	581
	2009	34	.	53	13	0	100	882

Liitetaulukko 7. Museoissa käyminen (muu kuin taidemuseo) 1981, 1991, 1999, 2002 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %

10 VUOTTA TÄYTTÄNEET	Käynyt 12 kk aikana	Ei ole käynyt 12 kk aikana	Käynyt aikaisemmin	Ei ole koskaan käynyt	EOS	Yhteensä	N (painot.)	
Miehet ja naiset yhteensä	1981	43	.	49	8	0	100	2506
	1991	43	.	47	10	0	100	4378
	1999	29	71	.	.	0	100	5884
	2002	33	.	50	11	6	100	3355
	2009	41	.	54	5	0	100	4645
Miehet	1981	41	.	51	9	0	100	1186
	1991	42	.	49	9	0	100	2108
	1999	27	73	.	.	0	100	2755
	2002	33	.	48	11	7	100	1629
	2009	38	.	56	6	0	100	2180
Naiset	1981	45	.	48	7	0	100	1320
	1991	44	.	45	11	0	100	2270
	1999	31	69	.	.	0	100	3129
	2002	33	.	51	11	5	100	1726
	2009	43	.	53	4	0	100	2465
10-14 vuotta	1981	65	.	27	8	—	100	243
	1991	60	.	28	12	—	100	324
	1999	34	66	.	.	—	100	395
	2002	36	.	32	18	14	100	204
	2009	58	.	35	6	0	100	242
15-24 vuotta	1981	44	.	53	3	0	100	458
	1991	49	.	43	7	0	100	646
	1999	26	74	.	.	0	100	807
	2002	34	.	48	12	5	100	480
	2009	37	.	56	7	0	100	628
25-44 vuotta	1981	44	.	51	5	—	100	894
	1991	45	.	48	6	0	100	1603
	1999	33	67	.	.	—	100	1893
	2002	37	.	51	7	5	100	1022
	2009	43	.	54	3	—	100	1303
45-64 vuotta	1981	41	.	49	10	0	100	577
	1991	41	.	47	11	0	100	1144
	1999	33	67	.	.	0	100	1795
	2002	36	.	49	10	5	100	1068
	2009	43	.	52	5	—	100	1590
65-vuotta	1981	25	.	58	16	1	100	334
	1991	25	.	55	20	0	100	661
	1999	18	82	.	.	—	100	995
	2002	19	.	56	17	7	100	581
	2009	31	.	63	6	0	100	882

Liitetaulukko 8. Soittaminen, laulaminen, kuvataiteet 1981, 1991, 1999, 2002 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %

10 VUOTTA TÄYTTÄNEET		Soittaa nykyisin jotain soitinta	Laulaa nykyisin	Harrastaa nykyään kuvataiteita	N (painot.)
Miehet ja naiset yhteensä	1981	20	7	13	2506
	1991	15	4	13	4378
	1999	14	6	14	5884
	2002	14	5	19	3355
	2009	14	7	14	4645
Miehet	1981	21	6	9	1186
	1991	15	3	11	2108
	1999	16	5	11	2755
	2002	16	5	15	1629
	2009	17	6	10	2180
Naiset	1981	19	9	16	1320
	1991	15	5	15	2270
	1999	12	7	17	3129
	2002	13	6	22	1726
	2009	12	8	19	2465
10-14 vuotta	1981	53	19	40	243
	1991	43	10	36	324
	1999	34	12	45	395
	2002	38	12	54	204
	2009	38	13	39	242
15-24 vuotta	1981	28	11	19	458
	1991	24	8	22	646
	1999	23	7	24	807
	2002	22	4	31	480
	2009	22	9	25	628
25-44 vuotta	1981	16	4	10	894
	1991	13	3	11	1603
	1999	13	4	12	1893
	2002	15	5	17	1022
	2009	18	6	14	1303
45-64 vuotta	1981	12	5	6	577
	1991	10	4	8	1144
	1999	11	5	10	1795
	2002	9	5	13	1068
	2009	9	6	11	1590
65- vuotta	1981	7	7	4	334
	1991	5	4	5	661
	1999	7	6	5	995
	2002	8	5	10	581
	2009	7	7	6	882

Liitetaulukko 9. Kirjoittaminen, näytteleminen, tanssi 1981, 1991, 1999, 2002 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %

10 VUOTTA TÄYTTÄNEET		On kirjoittanut runoja, novelleja, romaania tms.	Kuuluu nykyään näytelmäkerhoon tai harrastajateatteriin	Harrastaa nykyään tanssia	N (painot.)
Miehet ja naiset yhteensä	1981	8	2	9	2506
	1991	9	1	9	4378
	1999	13	2	8	5884
	2002	12	2	.	3355
	2009	13	2	6	4645
Miehet	1981	4	1	6	1186
	1991	5	1	8	2108
	1999	9	1	6	2755
	2002	7	2	.	1629
	2009	10	1	2	2180
Naiset	1981	12	3	11	1320
	1991	13	2	10	2270
	1999	16	2	9	3129
	2002	16	2	.	1726
	2009	16	2	8	2465
10-14 vuotta	1981	24	10	12	243
	1991	26	6	9	324
	1999	31	6	9	395
	2002	18	5	.	204
	2009	43	8	10	242
15-24 vuotta	1981	15	3	15	458
	1991	19	2	13	646
	1999	27	4	10	807
	2002	23	2	.	480
	2009	24	2	8	628
25-44 vuotta	1981	5	1	8	894
	1991	6	1	9	1603
	1999	10	1	7	1893
	2002	13	1	.	1022
	2009	11	2	5	1303
45-64 vuotta	1981	4	1	6	577
	1991	5	1	9	1144
	1999	9	1	8	1795
	2002	8	2	.	1068
	2009	10	1	6	1590
65- vuotta	1981	3	1	4	334
	1991	4	1	5	661
	1999	5	1	5	995
	2002	5	2	.	581
	2009	7	1	3	882

Liitetaulukko 10. Valokuvaus, videokuvaus 1999, 2002 ja 2009, miehet ja naiset yhteensä, %

10 VUOTTA TÄYTTÄNEET		Harrastaa valokuvausta	Harrastaa videokuvausta	N (painot.)
Miehet ja naiset yhteensä	1999	18	6	5884
	2002	26	9	3355
	2009	27	9	4645
Miehet	1999	19	8	2755
	2002	28	12	1629
	2009	28	11	2180
Naiset	1999	18	4	3129
	2002	24	6	1726
	2009	26	7	2465
10-14 vuotta	1999	9	6	395
	2002	11	7	204
	2009	16	8	242
15-24 vuotta	1999	13	7	807
	2002	19	10	480
	2009	22	7	628
25-44 vuotta	1999	21	8	1893
	2002	29	13	1022
	2009	30	13	1303
45-64 vuotta	1999	23	6	1795
	2002	32	9	1068
	2009	33	10	1590
65- vuotta	1999	13	2	995
	2002	21	2	581
	2009	18	3	882

Laatuseloste: Ajankäyttötutkimus 2009, kulttuuriharrastukset

Tietojen relevanssi

Julkaisun tiedot perustuvat Tilastokeskuksen vuosien 1999 ja 2009 ajankäyttötutkimusten haastatteluaineistoihin. Vertailuaineistoina käytettiin myös vuosien 1981, 1991 ja 2002 vapaa-aikatutkimuksia. Tutkimusten tiedonkeruutavat poikkeavat jonkin verran toisistaan. Vapaa-aikatutkimuksissa käytettiin yksilöotosta, kun taas ajankäyttötutkimuksissa haastateltiin kotitalouksien 10 vuotta täyttäneitä jäseniä.

Ajankäyttötutkimuksen haastattelut tehtiin tietokoneavusteisina käynti- ja puhelinhaastatteluina. Varsinaiset ajankäyttötiedot kerättiin vastaajille jätetyillä päiväkirjoilla, joihin merkittiin ajankäyttö 10 minuutin tarkkuudella kahdelta vuorokaudelta. Eri toimintoihin käytetyn ajan lisäksi selvitetään ajankäytön päivä- ja viikkorytmejä sekä yhdessäoloa. Tutkimuksella selvitetään mm. työaikaa, kotitöihin, nukkumiseen ja ruokailuun kulunutta aikaa, vapaa-ajan harrastuksia sekä yhdessäoloa ja toimintopaikkaa. Lisäksi tutkitaan ajankäytön rytmejä vuorokauden, viikonpäivän ja vuodenajan mukaan. Tässä julkaisussa raportoidaan vain haastattelutuloksia.

Tilastokeskus on tehnyt koko väestöä koskevia ajankäyttötutkimuksia vuosina 1979, 1987–1988, 1999–2000 ja 2009–2010. Ensimmäisen tutkimuksen aineisto kerättiin syys–marraskuussa, ja se koski 10–64-vuotiasta väestöä. Myöhemmät tutkimukset ovat 12 kuukaudelta, ja ne kohdistuvat 10 vuotta täyttäneeseen väestöön. Kaksi viimeisintä aineistoa on kerätty Eurostatin suositusten mukaisesti kotitalouksittain. Kaksi ensimmäistä tutkimusta tehtiin yksilöotoksille.

Tutkimuksen menetelmäkuvaus

Ajankäyttötutkimuksen otos poimittiin Tilastokeskuksen koko väestöä koskevasta tilastollisesta rekisteristä, joka on muokattu väestön keskusrekisteristä. Otanta-asetelmana on yksiasteinen ryväsotanta, jossa ryppäinä ovat kotitaloudet ja tutkimusyksikköinä henkilöt. Rekisterissä ei ole kotitaloutta koskevaa tietoa, minkä vuoksi asuntokuntaa käytetään poiminnassa kotitalouden asemesta. Asuntokunta muodostettiin henkilöistä, joilla oli sama kotipaikkatunnus. Useimmissa tapauksissa yksi asuntokunta käsittää yhden kotitalouden, minkä vuoksi asuntokuntaa käytetään kotitalouden approksimaationa.

Ajankäyttötutkimuksen otokseen poimittiin 4 500 kotitaloutta, joihin kuului 11 504 henkilöä, joista 9 987 oli täyttänyt 10 vuotta. Kotitalousotos poimittiin henkilöotoksena siten, että rekisteristä poimittiin systemaattisella otannalla 15 vuotta täyttäneitä henkilöitä, joille otettiin mukaan samassa asunnossa asuvat henkilöt. Asuntokunnan poimintatodennäköisyys on riippuvainen asuntokunnan otantakehikkoon kuuluvien henkilöiden lukumäärästä eli tässä tapauksessa 15 vuotta täyttäneiden henkilöiden määrästä.

Ajankäyttötutkimuksen perusjoukkona on kotitalousväestö, jolloin laitoksissa asuvat ja varusmiehet kuuluvat tutkimuksen ylipeittoon. Heidät rajattiin poimittaessa tai tietojenkeruuvaiheessa pois otoksesta. Rekisterin päivitysviiveestä johtuen mukana oli myös kuolleita ja ulkomaille muuttaneita henkilöitä, jotka luokiteltiin ylipeittoon kuuluviksi. Ylipeittoon kuuluvia kotitalouksia oli 98 (2 %), joiden poistamisen jälkeen otokseen jäi 4 401 kotitaloutta, joista kadoksi jäi 1 787 kotitaloutta (40 %).

Kustannusten säästämiseksi otos allokoitiin puhelin- ja käyntihaastatteluihin satunnaisprosessilla siten, että lopullisessa aineistossa olisi yhtä paljon puhelin- ja käyntihaastatteluja. Ajankäyttötutkimuksen tutkimusasetelman mukaan vuoden jokaiselle viikolle allokoitiin yhtä monta kotitaloutta. Tietojen keruu ajoittui 52 viikon ajanjaksolle alkaen vuoden 2009 viikosta 17.

Haastattelun yhteydessä otoksesta poistettiin kotitaloudesta muuttaneet henkilöt, joita oli 586 henkilöä. Otokseen kuulumattomista kotitalouksista otoskotitalouksiin oli muuttanut 177 henkilöä, jotka lisättiin otokseen. Netto-otokseksi saatiin 9 742 henkilöä. Ylipeittoa kotitalousotoksen henkilöt mukaan lukien oli kaikkiaan 245 henkilöä.

Tietoja ei saatu kerättyä kaikilta kotitalouksilta tai henkilöiltä. Näitä kutsutaan tutkimuskadoksi. Alkiokadon määrää mitataan ilmoittamalla kadoksi jääneiden alkioiden osuus prosentteina.

Kotitalouskato painotettuna oli 40 %, joka on lähes sama kuin ilman painotusta laskettu, joka oli 41 %. Ajankäyttötutkimukseen osallistuneiden kotitalouksien kaikilta henkilöiltä ei saatu haastattelua. Näitä henkilöitä oli 5 % vastanneiden kotitalouksien henkilöistä.

Ajankäyttötutkimuksessa oli mahdollista kerätä tietoja sijaisvastaajalle tilanteessa, jossa henkilöä ei tavoitettu. Nämä henkilöt hyväksyttiin tutkimuksen aineistoon ajankäyttötutkimuksessa, sillä osa heistä piti päiväkirjaa, mutta vapaa-aikakysymysten osalta he kuuluvat katoon, sillä sijaisvastaajilta ei kysytty vapaa-aikakysymyksiä, ja kadon syyn mukaisessa luokituksessa henkilö, jonka tiedot oli saatu sijaisvastaajalta, luokiteltiin ”ei tavoitettu”-luokkaan. Sijaisvastaajia oli 546 henkilöä.

Vapaa-aikakysymyksiin vastasi 4 645 henkilöä ja vastausosuus painotettuna oli 52 % ja painottamatta 48 %.

Vastauskadolle oli käytettävissä poiminnan yhteydessä muodostettuja rekisterien käyttöön perustuvia muuttujia kuten demografiset tiedot, alueeseen ja koulutukseen liittyvät tiedot. Näistä esitetään lyhyesti sisällysmistodennäköisyyksillä painotettuina laskettuja osuuksia. Miesten vastanneiden osuus, 48 %, oli alempi kuin naisilla, joista 55 % osallistui tutkimukseen. Alimman asteen koulutuksen omaavista 45 % vastasi, keskiasteen vastausosuus oli 53 % ja ylimmän asteen 58 %. Nuorten ikäluokassa saatiin alhaiset vastausosuudet: 10–14-vuotiailla 38 %, ja 15–19-vuotiailla 39 %. Keski-ikäisten vastausosuus oli 50 % – 53 % ja vanhemman väestöryhmän, 60–74-vuotiaiden, vastanneiden osuus oli 61 %. Kaupunkimaisissa kunnissa vastanneita oli 50 %, taajaan asutuissa tai maaseutumaisissa kunnissa 55 %. Estimointivaiheessa käytettävissä olleita rekistereistä saatuja tietoja hyödynnettiin kalibrointiestimaattoreiden avulla, jotka vakioivat rekisterimuuttujien frekvenssit vastaamaan todellisia arvoja.

Painot ovat estimoinnissa käytettäviä kertoimia, joilla otos laajennetaan koskemaan koko perusjoukkoa. Painot lasketaan useassa vaiheessa, jotka ottavat huomioon otanta-asetelman ja kadon vaikutuksen korjauksen. Lisäksi painot vakioidaan kalibrointitekniikalla vastaamaan rekistereistä saatavia tietoja. Painotuksessa annetaan viikompäiville ja kuukausille sama ”edustavuus” siinä mielessä, että painojen summat yksikkötasolla ovat samat. Otos on kiintiöity siten, että kunkin viikompäivän ja kuukauden otoskoko on vakio. Vastanneiden määrät viikompäivinä ja kuukausitasolla vaihtelevat riippuen kadosta ja siirretyistä kohteista.

Väkiluku kasvaa kuukausittain. Jos painotus tehdään kuukausittain, niin seurauksena loppuvuoden kuukaudet saavat aineistossa ”yliedustuksen”, minkä vuoksi painotuksessa on väestömääräksi valittu vuoden 2009 lopun tilanne, jolloin eri kuukausien edustavuuteen ei tule eroja ja jossa kuukausivakiointi säilyttää kunkin ajankohdan edustavuuden vastausmäärästä riippumatta. Väestömäärät vastaavat kotitalousväestöä, joka on saatu vähentämällä maassa asuvasta väestöstä rekisteriin sisältyvä ”laitosväestö” eli ns. 900-ryhmä. Varusmiehet eivät kuuluneet tutkimuksen perusjoukkoon, minkä vuoksi estimoidut varusmiesten vuosikeskiarvot vähennettiin varusmiesten ikäluokista.

Ajankäyttötutkimukseen tulevat asutokunnat poimittiin Tilastokeskuksen koko väestöä koskevasta tilastollisesta rekisteristä, jossa henkilöt olivat kotipaikkatunnuksen mukaisessa järjestyksessä. Poimintamenetelmänä oli systemaattinen poiminta, jolloin saadaan alueellisesti oikein jakautunut otos. Paino laskettiin kotitaloudelle ja kaikki kotitalouden jäsenet saivat otanta-asetelman mukaisesti saman painon. Tätä painoa käytettiin laskettaessa vastanneiden osuuksia ja kadon jakaumia.

Painot vakioitiin kalibrointiestimaattoreihin perustuvalla menetelmällä ikä- ja sukupuoliryhmien, alueen, kuntatyyppien, koulutuksen ja verotettavan tulon mukaan. Samaan kalibrointiin liitettiin viikkovakiointi ja kuuluminen työttömien työnhakijoiden rekisteriin tutkimuskuukautena. Näiden muuttujien luokat muutettiin binäärisiksi muuttujiksi siten, että muuttujan arvo on 1 kun henkilö kuuluu luokkaan ja 0 muulloin. Binäärimuuttujille laskettiin kotitalouskohtaiset summat, joita käytettiin kalibrointiprosessissa muuttujina. Tällä menettelyllä kotitalouden kaikilla jäsenillä on sama paino, joka tuottaa ikä- ja sukupuoliluokkien frekvenssien piste-estimaateille oikeat arvot. Kalibrointi tehtiin Kalmar-ohjelmistolla lineaarista etäisyysfunktiota käyttäen. Kalibrointi tuotti muutaman suuren painon sellaisissa osajoukoissa, joissa oli vähän vastanneita.

Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Monimutkaisesta otanta- ja estimointiasetelmasta johtuen käytettävissä ei ollut valmisohjelmistoa, jolla keskivirheet olisi voitu laskea. Analyttisen keskivirheen estimaattorin lausekkeen johtaminen on vaativa tehtävä. Näistä syistä johtuen keskivirheille laskettiin approksimaatiot SUDAAN-valmisohjelmalla, joka ottaa huomioon otanta-asetelmaan sisältyvän kotitalouden jäsenten välisen riippuvuuden.

Kalibrointiestimaattorit korjaavat vastauskadon aiheuttamaa virhettä tutkimustuloksissa ja samalle ne yleensä pienentävät keskivirheitä muuttujilla, joilla on lineaarista riippuvuutta kalibrointivektorin muuttujiin. SUDAAN:lla lasketuissa luvuissa ei ole otettu huomioon kalibrointiestimaattorien vaikutusta, joten saadut keskivirheet ovat konservatiivisia approksimaatioita estimointiasetelman mukaisille keskivirheille.

Vapaa-aika- ja kulttuuriharrastuksiin osallistuu usein koko perhe, jolloin tutkimusmuuttujat ovat kotitalouden suhteen sisäkorreloituneita. Muuttujille laskettiin asetelmakertoimet, joiden perusteella voidaan arvioida muuttujien ryvästymistä kotitalousotoksessa. Asetelmakerroin *DEFF* on aineistosta asetelmaperusteisesti lasketun varianssin ja yksinkertaisen satunnaisotannon varianssin suhde.

Tietojen ajantasaisuus

Ajankäyttötutkimus tehdään kymmenen vuoden välein.

Tietojen saatavuus

Ajankäyttötutkimuksen perustietoja julkaistaan Tilastokeskuksen Internet-sivuilla. Tutkimustuloksia julkaistaan myös paperimuotoisena. Suomen tietoja sisältyy myös Eurostatin julkaisuihin, jotka ovat saatavissa Internetissä.

Tietojen vertailukelpoisuus

Sekä ajankäyttötutkimus että vapaa-aikatutkimus tuottavat tietoa kulttuuriosallistumisesta. Vertailukelpoista tietoa on saatavissa vuodesta 1981 alkaen. Verrattaessa ajankäyttötutkimuksen tietoja vapaa-aikatutkimuksen tietoihin on otettava huomioon erot tiedonkeruussa. Ajankäyttötutkimuksen kulttuuriosallistumista koskevat kysymykset pyrittiin muotoilemaan yhdenmukaisiksi vapaa-aikatutkimuksen kysymysten kanssa. Yleisesti ottaen ajankäyttö- ja vapaa-aikatutkimusten tulokset ovat varsin yhtenäiset. Koska ajankäyttö- ja vapaa-aikatutkimukset suoritetaan ajallisesti lomittain, vertailukelpoisia aikasarjoja on mahdollista muodostaa.

Tietojen yhtenäisyys

Osassa Tilastokeskuksen aineistoista kulttuuriosallistumista koskevat tiedot poikkeavat toisistaan. Puhtaita vertailuasetelmia pystytään tekemään vain harvoin. Kysymysten sanamuotoja koskevaa kansainvälistä tutkimusta on runsaasti, mutta kansallista tutkimusta on vielä melko vähän. Yhdistävänä tekijänä näissä tutkimuksissa ovat havainnot surveyn herkästä luonteesta. Pienetkin muutokset sanamuodoissa ja vastausluokissa saavat aikaan joskus huomattavia eroja vastausjakaumissa. Tämä tulee ottaa huomioon tulosten raportoinnissa ja tiedon käytössä. Eri tutkimukset voivat haarukoida tutkimuksen kohteena olevan ilmiön tasoa, mutta faktamaista tiedon käyttöä tulisi välttää.

Lisätietoja

Riitta Hanifi (09) 1734 2946

Hannu Pääkkönen (09) 1734 3229

Vastaava tilastojohtaja:

Riitta Harala (09) 1734 3604

ajankaytto@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Ajankäyttötutkimus 2009, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

---

*Tietopalvelu, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi*

*Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi*

*ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1799-5639 (pdf)*